

Elkészült Pécs rendezési terve

Pécs megyei jogú város tanácsának végrehajtó bizottsága pénteki ülésén megtárgyalta a város és környékének általános rendezési tervét, amelyet jóváhagyásra a tanácsülés, majd a forradalmi munkás-paraszt kormány elé terjeszt.

Az általános rendezési terv — közgazdasági, népesedési és településföldrajzi elemzés szerint — három fejlődési ütemet irányoz elő, amikor is a jelenleg körülbelül 140 ezer lakosú Pécs az első ütemben 170 ezres, az ezredforduló táján 210 ezres, majd pedig a XXI. század közepén 270 ezres lélekszámot ér el. Az arányos fejlődés érdekében a környező kisebb városok — Mohács, Baja, Szekszárd, Dombóvár, Szigetvár és Siklós — tervszerű fejlesztésével el kell érni, hogy az urbanizációs folyamat eredményeként se emelkedjen Pécs lakosainak száma 300 ezer fölé. Pécs területén a város és vonzáskörzete lakosságával arányos szolgáltatáson kívül elsősorban könnyűipart, gépipart, élelmiszeripart és építő-, illetve építőanyagipart kívánatos telepíteni. Az első ütemben — körülbelül 1990-ig — 25 ezer új munkahelyről, valamint 5000 elavuló műhely pótlásáról kell gondoskodni. Az új munkahelyek közül legalább 13 ezret termelői ipari üzemekben kell létesíteni. Pécs meglévő lakóterületeinek jelentős része elavult és égettségtelen. A következő két-három évtizedes terv idején körülbelül 25 ezer lakás építésével számolnak. Orfű és Abaliget körzetében fejlődik a mesterséges tavak üdülnegyede, ahol kellemes környezetben tölthetik szabad idejüket a város lakói.

Zsugorodik a föld, késik a kártérítés

A Móra Ferenc Tsz gondjairól

Két évtized munkájáról eredményeiről adnak majd számot a jövő hónapban a szegedi Móra Ferenc Tsz tagjai. Lesz mit feleleveníteni. Öt esztendővel ezelőtt egyesült két termelőszövetkezet, a szegedi Táncsics és Dózsa, kialakult a mostani nagyüzem.

Korábban bizony akadtak problémák. Kévs volt a védelem, nem haladta meg a 7-8 ezer forintot évente, alacsonyra sikerültek a terméslátlagok, rossz volt a gazdasági szerkezet, s ilyen körülmények között bizony a vetőmag előteremtése is nem egyszer nagy-nagy fáradságba, kilincselésbe került. A szövetkezeti gazdák igen-igen büszkék arra, hogy náluk nem történt egyesítés, nem volt mennyasszony-vőlegény. Ok **egyesültek**.

— Mindkét gazdaság tag-sága és vezetősége akarta, de csak úgy, ha az egyesülés után tiszta lappal kezdünk. Éppen ezért új vezetőséget választott, új névvel, Móra Ferenc néven kezdett a gazdálkodáshoz. Azóta nincs mérleghiány, töretlenül felfelé ível a gazdaság — sorolja Szili Antal, tsz-elnök. Diszoklevelek sorakoznak az iroda falán. Nyugodt lelkiismerettel kijelenthetjük, a tsz kiváló gazdaság lett.

Bizalom és eredmény

Nem volt könnyű eddig az út. Lényegében négy gondolat köré csoportosíthatjuk az elmúlt öt esztendő eredményeit. Mégpedig: sikerült egységes, összefor-

rott szövetkezeti gárdát kialakítani. Megteremtődött a bizalom, így aztán a munkafegyelmet is megszilárdították. Bizony azelőtt jó néhányan vándorszállásnak tekintették a közös gazdaságot. Az üzemegységeket is „elkeresztelték”, ne viselje a hajdani szövetkezet nevét, ne érezze egyik fél sem, hogy előnyben, hátrányban vagy bármiféle megkülönböztetésben részesítik.

— Korábban csak állattartásról beszélhettünk. Mi fejlesztettük és ma már fő profilja a gazdaságunknak az állattenyésztés, ami azt jelenti, hogy 17-18 millió termelési értéket produkál éventenként. Leghíresebbek a csirkékről vagyunk, évente 530 ezret adunk piacra.

Igen alapvető volt, hogy közvetlen az egyesülés után jól válasszák meg a termelési irányt. Belterjesebbé intenzívebbé tették gazdálkodásukat, de úgy, hogy a vegyes profil megmaradjon. A beruházásokat is ennek rendelték alá.

Húszezren felül

Néhány adatot hadd említsünk fel ennek igazolására: tavaly kukoricából holdanként 32,7 mázsát termesztek májusi morzsoltból. A közös vagyon 43 milliót tesz ki, több év átlagában 8 mázsa műtrágyát használnak fel holdanként. Az egy munkanapra eső kereset 100-105 forint, ami egyben azt is jelenti, hogy az egy tagra eső évi átlagos jövedelem eléri a 21 ezer forintot. Átgondolt tervek alapján telepítettek, s most 100 holdon nagyüzemi gyű-

mölcsös, 40 holdon szőlő díszlik, 180-200 holdon pedig fűszerpaprika piroslik. Könnyen azt hihetnénk, mindezek láttán, egy-egy ilyen gazdaságból nincs is probléma, magától szalad a kocs. De nem így van. Gondban vannak. S joggal. Ugyanis évről évre fogy, kopik a terület. Tőlük nem az olajosok hódítják el, hanem Szeged, a gyorsan települő iparosodással. Eddig 200 hold földet adott le a közös gazdaság, s érte semminemű kártérítést nem kapott. Am továbbra is félnék a kisa-járfástól. Rövid időn belül újabb 70 holddal lesz kevesebb a szövetkezetek területe. Mit is jelent ez?

Tisztelességes számítások szerint, ha ezen a területen intenzív, pénzes növényeket természetnek, mondjuk fűszerpaprikát, akkor több mint 4 millió forintos évi bruttó bevételtől esik el a gazdálkodás. A további kiszájtással 5-6 millió forinttal. Emellé hozzá kalkulálhatjuk mindjárt, hogy további ipartelepítéssel számolva egyre „nehézebb” helyzetbe kerül a Móra Ferenc Tsz. A beruházásait a korábban kialakított nagyüzemi keretekhez igazították. Arra a területre ruháztak be, nyilvánvaló, hitelek-ből. A hitel összege megmaradt, helyesebben inkább „növekedett”, ugyanakkor a legfontosabb termelőeszköz-ből, a földből vesztett.

Intenzívebb gazdálkodás

— Úgy gondoljuk, jogos az igényünk, hogy az ipari vállalatok kártalanítsanak bennünket. Úgy, ahogy az olajosok teszik ezt Tápéval, vagy a Felszabadulás Tsz-szel, velünk is —, persze kevés területet adunk át nekik —, mert ahhoz, hogy gazdálkodási színvonalunkat tartsuk, még inkább, hogy növeljük a kisebb területen, mindenképpen intenzívebben kell gazdálkodnunk. Ehhez viszont pénz szükséges. A kártalanításból futná is erre.

A gond, a kérés jogos. A gazdálkodási színvonal jó, egységnyi területről szép eredményeket takarítanak be, hiszen búzából 18,3 mázsát arattak a nyáron. Ettől többet ígért a májusi határ, ám a belvíz sújtotta a területet. Sorolhatnánk tovább, de bizonyítani felesleges. Az elért gazdasági színvonal pozitívabban változhatna, ha az „elvesztett területek” kártalanításával is számolhatnának.

Nem pusztába kiáltott szó, hiszen a tanács, a minisztérium is foglalkozik az ügyvel.

Sz. Lukács Imre

Az együttműködés új útjai

Az európai szocialista országok gazdasági együttműködésének fejlődése fordulóponthoz érkezett. Az eddigi módszerekkel és formákban az együttműködés hatékonyságát növelni nem lehet. Tovább kell lépni.

Az együttműködés új gondolatai is az eddig megtett út értékeléséből fakadnak és nem teljesen újat sugallnak, hanem a kialakult formák továbbfejlesztését javasolják. Erre a legjobb bizonyíték, hogy a szocialista országok gazdasági integrációjának — együttműködésének — terveiben első helyeken azok a területek állnak, amelyek eddig is ott voltak. Így az integráció alapja továbbra is a tervek egyeztetése lenne, de kiegészülne a gazdaságpolitika összehangolásával. Ez új, hiszen először a gazdasági elképzeléseket, a fő fejlesztési irányokat és az ehhez szükséges eszközöket egyeztetnék, majd a nemzetközi tapasztalat birtokában kerülne sor minden országban a tervek kidolgozására, majd azok egyeztetésére. Egy helyett gyakorlatilag tehát két szakaszban történne a tervek egyeztetése. Az együttműködés gyakorlati lebonyolításának fő területe továbbra is a külkereskedelem maradna, hiszen minden gazdasági kapcsolatot valamilyen áru-mozgással függ össze. Legyen az kormányzati döntés végrehajtása, vagy vállalati kooperáció. Viszont, új lenne a merev árucsererendszer feloldása, fokozatosan felszámolva az ún. kontingenseket (az export és az import kötelező mennyiségi vagy értékbeni előírásait), s így eljutni a liberalizált, vagyis a szabad külkereskedelemez. Ehhez az eddigi rögzített átlakról át kellene térni a rugalmasabb és a világgpiaci áru-mozgást — legalábbis nagy vonalaiban — jobban követő átlakra. Ugyancsak szükséges lenne a pénzügyi elszámolásokban is tovább lépni, az eddigi ún. elszámolási rubelit helyettesítené a konvertálható (átváltható) szocialista pénzt.

A példák igazolják, hogy a szocialista integráció az eddigi eredmények alapján valószínűleg meg. S ez éppen egyik feltétele az együttműködés továbbfejlesztésének. Ugyancsak elengedhetetlen az együttműködésben résztvevő országok azonos társadalmi rendszere. Mindezekben túl vannak bizonyos kényszerítő erők is. Így például kialakult a szocialista országok között a „kölcsonös függés” a gazdaságban. Mit jelent ez? Elsősorban azt, hogy egyetlen szocialista ország — talán a Szovjetuniót leszámítva — sem fejleszthetné gazdaságát a többi ország közreműködése nélkül. Gondoljunk csak arra, hogy a KGST-régióban az alapvető nyersanyagok mennyire egyenlőtlenül oszlanak meg. Az ipar pedig megköveteli a nyersanyagokat, s ezért azokat külföldről kell megvásárolni. A köl-

csönös kereskedelem ennek következtében a KGST-ben mintegy 60 százalékos. Ezek a tények az eddigénél sokkal hatékonyabb együttműködést követelnek meg, s fokozatosan a gazdasági határok felszámolását igénylik. A kölcsönös függés tehát kényszerítő erő is és egyúttal az együttműködés új formái, módszerei megteremtésének feltétele.

Igen lényeges a szocialista integráció erősítése szempontjából, hogy több szinten jöjjön létre az együttműködés. Eddig a döntő az ún. kormányzati volt. Vagyis a kormányok képviselői a gazdaságfejlesztési tervek birtokában megállapodtak egymással, hogy mely területeken, hogyan működnek együtt. A megállapodást minden ország otthon rendeletbe vagy törvénybe iktatta, vagy „tervesítette” és ezzel minden gazdálkodó egység számára kötelezővé tette. Ma már a merev tervezési rendszer nem felel meg a követelményeknek, nem lehetséges a mind bonyultabb váló gazdasági folyamatokat így irányítani, tehát a nemzetközi gazdasági együttműködésben is új módszerekre van szükség. S ez az egyik „új” a sokoldalú együttműködés.

Az első szint a kormányközi, vagy kormányok közötti. Itt a nagy átfogó kérdéseket vitatnak meg, így a gazdaságpolitika és a népgazdasági tervek egyeztetését, a közös fejlesztési irányok meghatározását, a pénzügypolitikát, az elszámolási módszereket, a külkereskedelem irányát és szerkezetét. A másik szint a gazdasági ágazatok közötti kapcsolat, amelyet talán miniszteriális (szakminisztériumok szerinti) szintnek nevezhetnénk. Itt az egyes gazdasági ágak közötti kapcsolatokat kerülnének napirendre, pl: az energiahordozók termelésének fejlesztése, a gépipar terveinek koordinálása, átfogó ágazati szervezetek létrehozása (mint a már működő Intermetal, vagy az Interchim stb.). Mindkettő államigazgatási vagy hatósági szint.

Leginkább hatékonyak a harmadik terület ígérek: a vállalatok szintje, ahol a konkrét termelési kooperációk, esetleg közös vállalkozások kerülnek napirendre. A nemzetközi méretű vállalati kooperáció és specializáció bővítésével a benne résztvevő vállalatok teljesítőképessége erősen megnövekszik. Feltehetően megszüntethető lenne a termelésben sok „szűk keresztmetszet”, más oldalról felszámolható lenne a párhuzamosság és ennek következtében bizonyos termékekből a túltelítés. A közvetlen kapcsolatok révén a vállalatok mentesülhetnek bizonyos beruházásoktól és anyagi eszközeiket más, kedvezőbb hatékonyságot eredményező célokra fordíthatják.

Természetesen mindehhez nemzetközileg olyan helyzetet kell teremteni, amelyben a felhasználók gazdasági érdekeiknek — összhangban a népgazdasági érdekekkel — megfelelően dönthetnek el, hogy szükségleteiket hazai forrásból vagy importból fedezik-e. A termelők pedig gazdasági érdekelttségüktől függően választhatják meg, hogy termékeiket a belső piacon, vagy az integrációban résztvevő országok piacain értékesítik-e.

Az új gondolatok a régi elemzésen és a kialakult formák továbbfejlesztésén nyugszanak —, de sok új elem is van bennük. A fejlődésnek ez természetes velejárója. S amennyiben jól látjuk a valóságot és megfelelően választjuk ki az eszközöket, a KGST keretében az együttműködés új szakasza következhet be.

Gyulai István

Béren kívüli forintok

Mire sajnálják és miben gavallérok a vállalatok?

Tavaly 5 milliárd 401 millió forintot fordítottak országsszerte a vállalatok, állami gazdaságok és ktsz-ek béren kívüli juttatásra. A juttatások jelentős részét, közel 2 milliárd forintot, a részesedési alapról fedezték. Nőtt az egy főre számított juttatások összege: 1967-ben egy év alatt 1352 forint, tavaly pedig 1406 forint volt.

A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság Bács, Heves, Somogy, Szolnok, Tolna és Vas megyében 122 ipari vállalatnál és ktsz-nél kivizsgálta: a reform első esztendőjében hogyan alakultak a béren kívüli juttatások. A vizsgálat tapasztalatai általános érvényűek, mert mintegy 100 ezer dolgozó véleményét és jelenlegi helyzetét tükrözik.

A béren kívüli juttatások között nagyságrendjét és gyakoriságát tekintve „listavezető” az üzemi életkezeltési hozzájárulás, mely az összes juttatások 52 százaléka. Az a dolgozó, aki ezt igénybe veszi, évente átlagosan 1163 forint többletjuttatást élvez.

A második helyen a szociális, kulturális, jóléti és sportkiadások szerepelnek. Érdekes megállapítás: az e rovatra elszámolt kiadások 20-25 félé jogcímet takarnak. Többek között a társadalmi és tömegszervezeteknek, a sportlétesítményeknek és nyugdíjasoknak adott pénzügyi dotációt, a közös vállalati ünnepek és kirándulások költségeit, a vállalati csónakházak, horgásztanfolyamok és vadásztársaságok kiadásait. A vizsgálat szerint bár ezek az összegek szociális-kulturális címen kerülnek felhasználásra, a sporttámogatást kivéve általában

nem kapcsolódnak a támogatásra érdemes művelődéspolitikai elképzelésekhez és többnyire a vállalati dolgozók egy-egy szűkebb csoportjának jelentenek — szinte ingyenes — szórakozást.

A megkérdezett dolgozók többsége — a népi ellenőrök szerint — e juttatások fejlesztését nem tartja kívánatosnak, a helyzet mégis úgy alakul, hogy előreláthatóan ezek az összegek az idén már megkétszereződnek.

Fontos lenne, szorgalmazzák is a dolgozók a vállalati üdültetés fejlesztését. S bár a reform első évében, 1967-hez viszonyítva, 33 százalékkal nőtt a vállalatok üdüléssel kapcsolatos kiadása, még most is csak a dolgozók 3-5 százaléka jut kedvezményes nyaralási lehetőséghez.

A legnagyobb gond a vállalati gyermekintézmények fenntartásával kapcsolatos.

Ez az egyetlen „rubrika”, ahol csökkentek a kiadások.

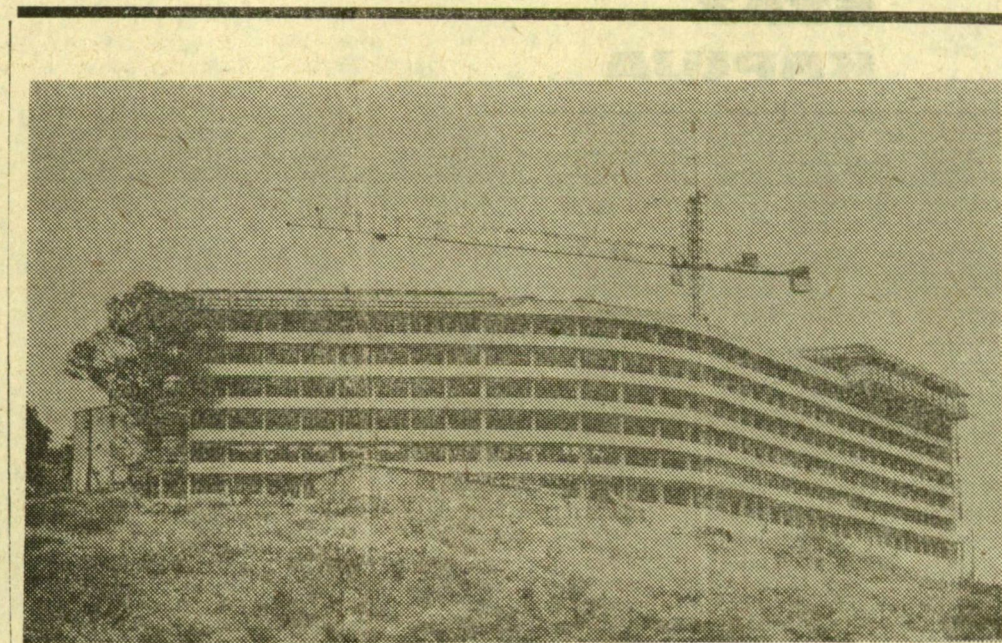
És ez a folyamat az idén tovább tart. Hat megyében 12 vállalat és kisipari szövetkezet közül mindössze 10 tart fenn, vagy támogat gyermekintézményt. A vizsgálati tapasztalatok szerint a vállalatok a gyermekintézményeket a jövőben sem kívánják fejleszteni, annak ellenére, hogy

a gyermekek elhelyezésének gondja szorosan kapcsolódik a munkacsoport-helyzetéhez.

Új juttatás a dolgozók iakésépítéséhez adott vállalati hozzájárulás és hitel. Másfél év tapasztalatai meglehetősen szerény eredményekről tanúskodnak:

122 vállalat 100 ezer dolgozója közül 52-en kaptak ezt a támogatást.

Hasonló a helyzet országosan is. Az összes juttatások 0,5 százalékát fordították e célra a vállalatok és a szövetkezetek. A vállalatok ez évi tervei azt tükrözik, hogy igyekeznek helyt adni ennek az igénynek. A lakásépítési hozzájárulás és hitel esvüttes összege a vizsgált vállalatoknál a tavalyihoz képest több mint tízszeresére emelkedik és az összes juttatásokból történő részesedése 0,5 százalékról 8 százalékra emelkedik.

Épül a SZOT Panoráma-szálló a fővárosban, a Lukács fürdő fölött

SZOMBAT, 1969. SZEPTEMBER 20.

DÉLMAGYARORSZÁG 3